

HÖGSBY
K O M M U N

Riktlinje för användning av AI-verktyg

Organisation Kommunövergripande	Dokumenttyp Riktlinje	Diarienummer KU.2025.119
Framtagen av Utv- och digitalstrateg	Gäller fr.o.m. 2025-11-18	Revideringsdatum 2029-11-18
Beslutsdatum 2025-11-18	Beslutsfattare Kommunstyrelse	Fastställd version 1
Ersätter [Ersätter]	Implementeras av Förvaltningschefer	Sidor 6

Innehåll

Riktlinje för användande av AI	3
Tillämpning av riktlinjen	3
Syfte och omfattning.....	3
Vad är då AI?	3
Generativ och icke generativ AI	4
Etisk AI - ansvarsfull AI	4
Dataskydd, säkerhet och sekretess.....	5
Incidentrapportering	5
Användning och begränsningar	5
Ansvar	6
Utbildning.....	6
Länkar som är bra att ha	6

Riktlinje för användande av AI

Tillämpning av riktlinjen

Denna riktlinje är en koncernövergripande riktlinje som gäller för alla medarbetare i hela organisationen. Medarbetare omfattar även konsulter, förtroendevalda, inhyrd personal och andra som verkar inom och för organisationen.

Det är varje förvaltnings, bolags och förbunds ansvar att göra de kommunövergripande riktlinjerna kända i sina respektive organisationer.

Syfte och omfattning

I takt med att Artificiell Intelligens utvecklas och integreras i allt fler delar av våra liv, blir det viktigare att etablera tydliga riktlinjer och principer för hur denna teknik ska användas. Den här riktlinjen är därför viktig för att balansera den nya teknikens fördelar med skyddet av samhällets och individens intressen. Genom att följa den här riktlinjen skapar vi en hållbar och ansvarsfull väg framåt i AI:s utveckling.

Syftet med denna AI-riktlinje är att se till att användningen av AI sker på ett etiskt, transparent och ansvarsfullt sätt som bidrar till samhällsnytta och skydd av individens rättigheter.

Denna riktlinje syftar till att:

- Stärka förtroendet hos medarbetare inför AI-teknik genom att skapa förutsättningar för att det används på ett sätt som är etiskt och transparent.
- Skydda individens integritet och rättigheter genom att fastställa klara regler för hur data samlas in, behandlas och lagras.
- Främja innovation och framsteg inom AI samtidigt som riskerna minimeras.
- Säkerställa att AI-system används på ett sätt som är förenligt med gällande lagar och förordningar.

Vad är då AI?

AI står för Artificiell Intelligens. De är skapade av människan och kan simulera förmågan att tänka själv.

AI har många fördelar. Den kan hjälpa till att automatisera repetitiva och tidskrävande arbetsuppgifter, vilket frigör tid för kommunens medarbetare att ha fokus på mer kreativa och strategiska uppgifter. AI kan också förbättra noggrannheten och effektiviteten i beslutsfattande genom att analysera stora mängder data, sammanfatta och dra slutsatser från dessa snabbare än vad en människa kan.

Det finns flera olika typer av AI-system som kan användas för olika saker. Inom sjukvården kan AI användas för att ställa diagnoser och rekommendera behandlingar, vilket kan leda till kortare

ledtider och bättre patientvård. I industrin kan AI optimera produktionsprocesser och på så vis minska kostnader. AI-system kan också förbättra säkerhet genom att övervaka och reagera på hot i realtid.

Generativ och icke generativ AI

Termen **generativ AI** avser ett AI-system som är utformat för att skapa något. Exempelvis kan vara text, bilder, kod, ljud och till och med videoklipp. Det fungerar normalt sett så att den generativa AI:n får en uppmaning av användaren och sedan försöker den skapa något som motsvarar beskrivningen.

Icke-generativ AI avser ett AI-system som är utformat för att analysera och lära sig av befintliga data för att identifiera mönster, göra klassificeringar och ta beslut. Exempel på icke-generativ AI inkluderar ansiktigenkänning, rekommendationssystem och diagnostiska verktyg inom sjukvården. Dessa system fungerar genom att bearbeta stora mängder data och tillämpa algoritmer för att dra slutsatser och ge insikter, utan att skapa nytt innehåll.

Etisk AI - ansvarsfull AI

I all verksamhetsutveckling spelar de etiska och moraliska aspekterna en viktig roll och detsamma gäller vid användningen av AI-system. Etisk AI eller ansvarsfull AI som den också ofta benämns innebär att de som använder AI och generativ AI även tar ansvar för både de avsiktliga och de oavsiktliga konsekvenserna av användningen.

Eftersom AI-verktyg inte har etiska perspektiv, ska resultaten kontrolleras noga. AI-verktyg kan inte bedöma hur pålitliga källorna är, det är därför viktigt att inte kompromissa med trovärdighet, mångfald och inkludering.

Etiska förhållningssätt

Högsby kommuns etiska riktlinjer vid AI-utveckling och driftsättning kan sammanfattas i sju punkter.

1. Skadeförebyggande och robusthet: Handlar om att garantera att AI-systemet är motståndskraftigt och säkert.

2. Rättvisa och jämlikhet: AI-system ska vara rättvisa och behandla alla lika. De får inte diskriminera eller skada någon på grund av deras identitet eller bakgrund.

Genom att analysera vilket typ av data som systemet använder kan man förhindra diskriminering och snedvridning i AI-systemet. Man bör också ha en medvetenhet att personer som skapar AI-verktyg kan överföra sina egna värderingar i träningen av AI-systemet.

3. Transparens: När AI-system används är det viktigt att vara medveten om att det är just ett AI-system som man interagerar med. Det är också viktigt att det informeras om systemets kapacitet, vilken data som används och dess begränsningar. Exempelvis behöver man berätta om bilder har genererats med AI, om AI har använts som beslutsstöd med mera. Detta skapar öppenhet och förtroende mellan användare och teknologin både för medarbetare och invånare.

4. Ansvarsfullhet och styrning: Det är viktigt att det finns tydliga ansvarsområden för de som utvecklar, tillämpar och övervakar AI-systemen. Det är alltid en människa som är ansvarig för AI-system och mänsklig kontroll bör alltid finnas över beslut som fattas med stöd av AI. Det vill säga att om AI används i tjänsten ansvarar medarbetaren även för det resultat som den ger om medarbetaren väljer att använda och synliggöra det resultatet.

5. Integritet och dataskydd: Innebär att skydda individers personuppgifter och garantera att AI-systemen följer dataskyddslagar och regler och att data används ansvarsfullt och säkert.

6. Tillit och acceptans: Att skapa tillit och acceptans för AI hos medarbetare och invånare är avgörande för att framgångsrikt införa AI-lösningar. Detta görs genom att tydligt och transparent kommunicera kring hur kommunen använder AI och anpassa informationen utifrån målgrupp.

7. Mångfald och inkludering: AI-lösningar som är till för invånare bör vara tillgängliga och användbara för alla invånare, oavsett deras tekniska kunskaper.

Dataskydd, säkerhet och sekretess

Vid användning av AI är det avgörande att säkerställa att sekretess och integritet för individers personuppgifter upprätthålls. För att skydda personuppgifter, undvika olagliga överföringar till tredje land och skydda säkerhetskänslig verksamhet är det viktigt att man använder en godkänd AI-tjänst. Detta för att se till att all behandling av uppgifter sker i enlighet med gällande lagstiftning. Om personuppgifter hanteras av AI ska dataskyddsförordningen (GDPR) följas. Innan AI-systemet godkänns ska man bedöma om dataskyddsförordningens krav på **konsekvensbedömning** blir tillämplig och om så utföra en konsekvensbedömning. Om personuppgifter lämnas till en extern part för hantering är kommunen skyldig att ingå ett avtal med leverantören om hur personuppgifterna får hanteras innan tjänsten börjar användas.

Godkännande funktion ansvarar för att alla tillämpliga lagar och interna styrdokument efterlevs, att AI-tjänsten har tillräckliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder samt att det finns utpekade funktioner för förvaltning och ägande av systemet. Vid behov ska godkännande funktion rådgöra med funktioner för IT, informationssäkerhet och dataskydd.

För att skydda mot läckage av data, intrång eller obehörig åtkomst får endast godkända AI-tjänster användas i godkända enheter som den anställde använder i sin tjänst.

Incidentrapportering

Om läckage av data, personuppgifter, intrång eller obehörig får åtkomst till uppgifter vid användningen av AI-tjänst, ska omedelbart GDPR- eller informationssäkerhetssamordnare kontaktas. Det är viktigt att rapportera incidenter snabbt för att minimera möjliga skador och se till att nödvändiga åtgärder genomförs.

Användning och begränsningar

AI-verktyg som får användas är de som är godkända av Högsby kommun, bolag eller förvaltningar inom koncernen. Som nämnts tidigare innebär ett godkänt system bland annat att en konsekvensbedömning är gjord för det aktuella verktyget. Ett exempel på ett godkänt verktyg är

Microsoft Copilot. AI- verktyg som inte är godkända eller som kräver inloggning och behandling av personuppgifter ska hanteras med mycket stor försiktighet.

Data som innehåller känsliga personuppgifter eller känslig information får inte användas i en AI-tjänst. Exempel på känslig data är etniskt ursprung, uppgifter om hälsa, säkerhetsklassad- och sekretessbelagd information samt känslig affärsinformation.

Om sekretess anges i en AI-tjänst som inte är avsedd eller godkänd för den typ av sekretess ska det omedelbart rapporteras som incident.

Förvaltningarnas nämnder, förbundens och bolagens styrelser har det yttersta ansvaret för att se till att AI används på ett lagligt, etiskt och effektivt sätt.

Varje medarbetare, konsult, inhyrd personal, förtroendevald med flera ansvarar för kvalitetsgranskning av innehåll skapat av AI.

Ansvar

Det är alla verksamheters och medarbetares ansvar att följa den här riktlinjen.

Ansvaret för att riktlinjen uppdateras och utvärderas ligger hos ansvarig chef. Ansvarig chef ansvarar för att alla tillämpliga lagar och interna styrdokument efterlevs, att AI-systemet har tillräckliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder samt att det finns utpekade funktioner för förvaltning och ägande av systemet.

Vid frågor gällande AI kan medarbetare alltid vända sig till verksamhetens digitaliseringsledare eller systemförvaltaren för det system som används.

Utbildning

Det finns generella utbildningar framtagna för att lära sig mer om generativ AI. Dessa utbildningar finns på kommunens intranät under fliken AI. För utbildning i ett specifikt system vänder sig medarbetaren till systemförvaltaren för det specifika systemet. Det finns även allmänna utbildningar kring AI som är kostnadsfria på AI Swedens hemsida, se länkar nedan.

Länkar som är bra att ha

AI Swedens hemsida, www.ai.se

DIGGs hemsida, <https://www.digg.se/ai-for-offentlig-forvaltning/riktlinjer-for-generativ-ai>